

24 Kasım'dan beri yazmadım herhalde. Şu sıralar politika yazmak istemiyorum ama hiçbir yerde okumadığım bir iki cümle yazayım.

Rus uçağının düşürülmesinin sebebi, muhtemelen 7 Haziran'dan sonra alınmış bir politika değişikliği kararıydı. Avrupa ve ABD blokuna *imanımızı* tazeledik. Bu Antalya zirvesinde de görüşülmüş olmalı. Erdoğan'a *Tamam da, senin şu Şangay Beşlisi işi ne olacak?* dediklerinde, *Olmayacağını göreceksiniz* dediğini düşünüyorum. Geçen senelerde Rusya ve sair zerzevatla beraberliği Avrupa Birliği'ne alternatif göstermeye çalışan bir politika vardı. Daha on yıl kimsenin aklına böyle şeyler gelmez.

İsrail'le barışmanın da bunun akabinde gelmesi, Avrupa Birliği'yle ilişkilerin yeniden ilerlemeye başlaması vs. de bunun teyidi gibi görünüyor bana.

Bu konuları çok karışık okumayı sevmem. Türkiye *tam bağımsızlık* elinden gelemeyeceği ve bağımsız hareket etmek zarar ettirmeye başladığı için eski politikalarına dönüyor. Bunda da yadırganacak bir taraf yok. Uzak düşman, her zaman yakın düşmandan yeğdir. Atlantik'in ötesindeki *düşmanı*, Karadeniz'in ötesindeki düşmana tercih etmek durumundayız.

Amerikan dış politikasının *izolasyonist* tarafını bilmeden, bugün *neden Suriye'ye müdahale etmiyor* sorusunu cevaplamak zor. Amerika doğrudan kendisine saldırılmadığında, 2. Dünya Savaşı'nda bile harekete geçmedi. Neoliberal politikalar, genel Amerikan politikası içinde bir sapmaydı ve bunu norm olarak okuyunca şaşırırsınız. Obama da bu izolasyonizme döneceğini söyleyerek oy topladı. Bugün de, 2016'da kim seçilirse seçilsin, o politikanın değişmesini beklemem. İran'la ABD'yi doğrudan savaşa sokacak bir durum ortaya çıkmazsa, bu topraklarda uzun süre doğrudan savaşan Amerikan askeri göremeyiz. Bu sebeple Suriye'de Esad'ın kalmasına dahi yeşil ışık yakacak bir ABD var, çok sürpriz değil.

Dış politika konusunda ne düşündüğümü soracak olsanız, hiçbir fikrim olmadığını söyleyebilirim. Bu tür retoriğin nasıl inşa edilip, nasıl yıkıldığını ve siyasi hedefler uğruna nasıl belirlendiğini biliyorum. Bununla beraber buradaki siyasi hedefin de bizatihi kötü olduğunu düşünüyorum. Bizim dış politika retoriğimizin İran'la veya İsrail'le olan ilişkilere göre şekillenmesinde şaşacak bir nokta görmüyorum.

Dünyanın önce ideallerin, sonra gerçeklerin belirlendiği bir yer olmadığını öğrendim. İnsanların (ve toplumların) idealleri de gerçeklere göre şekilleniyor. Tabii ki söylem siyasi hedefleri gözeterek şekillenecek ve bize en yakın tarafın söylemini benimseyeceğiz. Dikkat edeceğimiz tek husus, bu söylemin mümkün merteye sağlam kurulması olacak.

Şu sıralar alışkanlıklarla ilgili bir kitap okuyorum. Alışkanlıkların insanları nasıl şekillendirdiğini ve alışkanlıklarını dikkatlice inşa edenin, nasıl daha kolay ve başarılı hale geldiğiyle ilgili. Buna dair çok şey okudum ve podcast dinledim. Öğrendiklerimi ara sıra da paylaşıyorum.

Diyorlar ki, insanın iradesi (willpower) sınırlıdır. O sebeple sabah ilk iş olarak koşmak kolayken, akşam kendini buna ikna etmesi zordur. Gün içinde tahammülünü harcar ve akşama koşmak için kendini ikna edecek iradesi kalmaz. Biter. Bu sebeple *sağlam iradeli* dediğimiz insan, doğuştan böyle değil, ya irade kaslarını güçlendirmiş, ya da irade gücünü gereksiz yerlere harcamayan biri.

İrade sınırlı olmakla beraber, bir benzin deposundaki yakıt gibi de değil, bir kas gücü gibidir diyorlar. Yani kullandıkça gelişir. Sporda disiplinli bir çalışmaya alışan insanların, bunu başka alanlarda da kullanması örnek veriliyor. Çocukların ufakken kurslara gitmesi de böyleymiş, bu sayede kendine hakim olma tarafı geliyormuş çocukların.

Alışkanlık deyince, bir tetik, bir rutin ve bir ödül anlaşılır diyor. Bir tetik, mesela, insanın sabah uyanması veya mutfağa girmesi gibi alışkanlığı uyaran, onu akla getiren durum. Sigara içenlerin yemeğin bitmesiyle paketi eline almasında, yemeğin bitişi *tetik* (cue) oluyor.

Rutin ise, alışkanlığın kendisi. Yemekten sonra sigara içmek, mutfağa girince buzdolabını açmak, ezan okununca camiye gitmek gibi. Sonuncusu da ödül. Kandaki nikotin, buzdolabından alınan yiyeceğin can sıkıntısı tedavisi, namazdan sonraki sakinlik.

Diyor ki, tetik ve ödülü aynı tutarak, rutini değiştirebilirsiniz. Yemekten sonra sigara yerine, yerini tutacak bir yiyecek. Sigaranın biyolojik bağımlılığı nikotin kandan atılıncaya kadarmış, o da 48 saat-ten kısa sürüyor. Bu süreden sonraki bağımlılık psikolojik bağımlılık, onu da sakızla bile aşabilmesi lazım insanın. Veya mutfağa girince, buzdolabından yiyecek yerine kitap almaya alışırsan, can sıkıntısını yemekle değil, kitapla gideriyorsun.